

Bu resimde artırılmış gerçeklik bulunmaktadır.

1.

HAFTA

SOSYAL BİLGİLER

1 ÖĞRENME ALANI

● BİRLİKTE YAŞAMAK

GRUPLAR VE ROLLER

5.
Sınıf

SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme

GRUPLAR VE ROLLER

KAVRAM ÖĞRENİYORUM

Hak: Bireylerin menfaatine olan ve kanunların bireylere tanıdığı yetkilere denir.

Rol: Bir grupta bir kimsenin üstüne düşen görev ve denir.

Sorumluluk: Bireylerin yerine getirmekle yükümlü olduğu ve yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine denir.

Grup: Ortak bir amaç için bir araya gelen, aralarında etkileşim olan, en az iki kişiden oluşan topluluğa denir.

İnsanlar yaşamı boyunca farklı gruplar içerisinde yer alır.

İçerisinde yer aldığımız ilk grup aile grubudur. Bununla birlikte süreç içerisinde pek çok farklı grup içerisinde de yer alırız.

İçerisinde yer aldığımız gruplarda çeşitli haklarımız olduğu gibi yerine getirmemiz gereken çeşitli sorumluluklar da bulunmaktadır.

ROLLERİMİZ

Doğuştan Kazanılan Rollerimiz

- ✓ Herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmez.
- ✓ Bu rolleri seçme imkânımız yoktur.

ÖRNEK: Evlat, kardeş...

Sonradan Kazanılan Rollerimiz

- ✓ Kazanılmasında ilgi ve yeteneklerimiz etkilidir.
- ✓ Bu rolleri kendi seçimlerimiz ile elde ederiz.

ÖRNEK: Sınıf başkanı, doktor, öğretmen...

GRUPLARA
ÖRNEKLER

Okul Grubu

Kitap Kulübü

İzcilik Kulübü

ROLLERİMİZE
ÖRNEKLER

Öğrenci

Kulüp üyesi

İzci lideri

HAKLARIMIZA
ÖRNEKLER

İyi bir eğitim almak

Kitap okumak, bilgi edinmek

Doğadan yararlanmak, yürüyüş yapmak

SORUMLULUKLARIMIZA
ÖRNEKLER

Sınıf kurallarına uymak

Kulüp üyelerine saygılı davranmak

Doğayı korumak, çevreyi kirliletmemek

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki cümlelerin doğru veya yanlış olduklarına karar vererek uygun şekilde işaretleyiniz.

	BİLGİ	DOĞRU	YANLIŞ
1.	Derslere zamanında girmek evdeki sorumluluklarımızdandır.		
2.	Hayatımız boyunca çevremizde bulunan pek çok grupta çeşitli roller üstleniriz.		
3.	Sorumluluklarımız, içerisinde yer aldığımız gruplara ve rollere aykırı olabilir.		
4.	Sorumluluklarımızı yerine getirerek başarılı ve mutlu bireylerin olduğu bir toplumun oluşmasına katkıda bulunmalıyız.		
5.	Aynı grup içerisinde birden çok role sahip olabiliriz.		

ETKİNLİK 2

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan bölümleri uygun şekilde tamamlayınız.

sorumluluklarımız

grup

rol

hak

aile

1.	Kanunlar tarafından bireylere tanınan yetkilere denir.
2.	Ortak bir amaç için bir araya gelen, aralarında etkileşim olan, en az iki kişiden oluşan topluluğa denir.
3.	Sevinçlerimizin ve üzüntülerimizin paylaşıldığı, içerisinde yer aldığımız ilk grup grubudur.
4.	Evimizi temiz ve düzenli tutmak, ev işlerinde aile büyüklerine yardımcı olmak evdeki bazı arasındadır.
5.	Bireyin ait olduğu gruplarda veya kurumlarda üstlendiği görevlere denir.

ETKİNLİK 3

Aşağıda verilen cümleleri hak ve sorumluluklarımızla ilişkilendirerek uygun şekilde işaretleyiniz.

	BİLGİ	HAK	SORUMLULUK
1.	Sağlık olanaklarından yararlanabilmek		
2.	Sağlık çalışanlarına saygılı davranmak		
3.	Okula giderek eğitim hizmetlerinden yararlanmak		
4.	Okul ve sınıf kurallarına uymak		
5.	Müzik dinlemek		
6.	Çevreyi rahatsız etmemek		

1.

Yasal veya toplumsal olarak bireylere tanınan yetki ve kazançlara ---- denir.

Verilen tanımda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Rol B) Sorumluluk
C) Hak D) Görev

2.

Kişinin içinde bulunduğu grupta üstlendiği veya üstlenmesi gereken göreve rol denir. Birey bazı rolleri doğuştan kazanırken bazı rolleri sonradan edinir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi bireyin doğuştan kazandığı rollerden biridir?

- A) Evlat B) Öğretmen
C) Doktor D) Öğrenci

3.

Ortak bir amaç için bir araya gelen, birbirlerini çoğunlukla tanıyan, aralarında ortak bir bağ bulunan ve planlı hareket eden insan topluluğuna grup denir.

Verilen bu tanıma göre aşağıdakilerden hangisi grup olarak değerlendirilemez?

- A) Bir okulda sene sonu turnuvalarına hazırlanan futbol takımı
B) Otobüs durağında bekleyen insanlar
C) Özel bir ortaokulda görev yapan öğretmenler
D) Yoksullara yardım etme amacıyla kurulmuş bir derneğin yönetim kurulu üyeleri

4.

Diyagramda verilen gruplara ait rollerin doğru eşleştirilebilmesi için hangi numaralı grupların yer değiştirmesi gerekir?

- A) 1 ve 3 B) 2 ve 3
C) 2 ve 4 D) 3 ve 4

5.

Birey aynı veya farklı grupta aynı anda birden fazla rol üstlenebilmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ortaokul öğrencisi Hande'nin okulda üstlenebileceği rollerden birisi değildir?

- A) 5/A sınıf başkanlığı
B) Okul voleybol takımı kaptanlığı
C) Yeşilay Kulübü başkan yardımcılığı
D) İl Halk Kütüphanesi üyeliği

1.
Ünite

6.

Grup	Rol	Sorumluluk
Aile	Evlat	
Okul		Sınıf başkanı
.....	Kaleci	Gol yememek

Tabloda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Öğrenci
B) Futbol takımı
C) Odamızı düzenli tutmak
D) Ev ekonomisine katkı sağlamak

8. Herkes kapısının önünü temizlerse her yer tertemiz olur.

Bu sözde ön plana çıkarılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak
B) Dürüstlük
C) Sorumluluk
D) Sosyalleşme

9.

Sabah uyanıp okula gitmek için hazırlandım. Evin alt tarafındaki fırından bir simit alarak servisi bekledim. Servisle okula vardıktan sonra arkadaşlarıma ve öğretmenlerime selam verdim. Sınıfa gittiğimde ise öğretmenimiz gelene dek görevimi yerine getirerek arkadaşlarımdan sessizliğini sağladım.

Halil

Anlattıklarından hareketle Halil'in aşağıdaki rollerden hangisine sahip olduğu söylenemez?

- A) Kardeş
B) Müşteri
C) Sınıf başkanı
D) Öğrenci

7. Merhaba arkadaşlar ben Beytullah. Çevremdeki herkes bana farklı şekillerde seslenmekte. Annem oğlum, dedem torunum, ablam kardeşim, öğrencilerim öğretmenim, yayınevindikiler ve yazar arkadaşlarım başkanım diye çağırmakta.

Buna göre Beytullah ile ilgili,

- I. Aynı grupta farklı roller üstlenmiştir.
II. Birçok grup içerisinde yer almaktadır.
III. Sorumluluklarını yerine getirmektedir.

değerlendirmelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

10. “Derslerinde çok başarılı olan Büşra okulunda öğrenciler arasında düzenlenen voleybol turnuvasına arkadaşları ile birlikte takım kurarak katılmıştır. Takım kaptanı olan Büşra, oynadığı oyun ve arkadaşları ile uyumu sayesinde başarıya ulaşmıştır.”

Buna göre Büşra hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aynı anda birden fazla grupta yer almaktadır.
B) Rollerinden bazılarını doğuştan kazanmıştır.
C) Bulunduğu ortama göre rolleri değişmektedir.
D) Aynı grupta farklı roller üstlenmektedir.

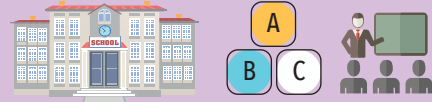
1.

GRUPLAR VE KURUMLAR

OYUN
GRUPLARI

- Grup üyelerinin sosyalleşmelerine katkı sağlar.
- İnsanların enerjilerini atıp sağlıklı bir bedene sahip olmalarına yardımcı olur.
- Hak ve sorumluluk bilinci geliştirir.

OKUL

- Eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla genellikle devlet tarafından oluşturulan kurumlardır.
- Bünyesinde sınıf, oyun grubu, arkadaş grubu, koro gibi farklı grupları barındırmaktadır.

AİLE

- Bireylerin doğuştan itibaren üyesi oldukları gruptur.
- Toplumsal hayatın devamına katkı sağlayan en önemli kurumlardandır.

ÇALIŞMA
GRUBU

- Okulda veya okul dışarısında ders amaçlı oluşturulan kısa süreli gruptur.
- Grup üyelerinde ortak bir amaç ve sorumluluk bilinci vardır.

Görselde verilenler göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- Bir kurum, aynı zamanda bir grup olabilmektedir.
- Grup ve kurumlar sosyal hayatın gelişmesine katkı sağlar.
- Bazı kurumların içerisinde değişik gruplar bulunabilmektedir.
- Grup ve kurumların tamamı devlet desteğiyle oluşturulmaktadır.

2.

Musa Bey küçük bir köyde doğmuş, annesi, babası, ablası ve kardeşiyle birlikte zor şartlar altında çocukluk yıllarını geçirmiştir. İlkokulu, ortaokulu ve liseyi bitirdikten sonra Ankara Üniversitesini kazanan Musa Bey, üniversiteden mezun olduktan sonra Ankara'da bir bakanlıkta işe başlamış, evlenmiş, iki çocuk sahibi olmuştur. Azimli ve çalışkan olan Musa Bey çalıştığı bakanlığın İnsan Kaynakları Müdürlüğüne kadar yükselmiş, çocuklarının iyi bir eğitim almasını sağlamış, oğlu doktor, kızı mühendis olmuştur. Oğlunun düğününü yapan Musa Bey emekli olmuş ve torunuyla vakit geçirerek emekliliğin tadını çıkarmaya başlamıştır.

Verilen bu bilgiye göre Musa Bey'le ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- Üstlendiği roller yere ve zamana göre değişim göstermiştir.
- Evlat, kardeş, abi, öğrenci, eş, yönetici, baba ve dede rollerini üstlenmiştir.
- Dede rolünü yöneticilik rolünden daha önce üstlenmiştir.
- Aynı anda farklı roller üstlendiği durumlar olmuştur.

3.

Mete Han ortaokul 5. sınıf öğrencisidir. Sosyal bilgiler dersinde öğretmen sınıfı dörderli gruplara ayırmış ve her gruba bir proje ödevi vermiştir. Yirmi kişilik sınıf, beş farklı grup olarak proje ödevlerini almıştır. Öğretmen her gruptan birer öğrenciyi grup başkanı yapmış ve grubu organize etme işlerini grup başkanına vermiştir. Mete Han, grup arkadaşlarına güvenerek proje ödevi çalışmalarına katılmamıştır. Dönem sonu geldiğinde öğretmen ödevleri değerlendirirken Mete Han'ın grubu beş grup içerisinde sonuncu olmuştur.

Verilen bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- En zor proje ödevi Mete Han'ın grubuna denk gelmiştir.
- Mete Han sorumluluklarını yerine getirmiştir.
- Öğretmen, Mete Han'ın grubuna ön yargılı davranmıştır.
- Mete Han'ın grup arkadaşları yeterli çalışmayı yapmamıştır.

4.

İşini severek yapan, öğrencileri tarafından çok sevilen ve başarılı bir öğretmen olan Ali Bey haftanın üç günü bir müzik grubunda solist olarak sahneye çıkmaktadır. Spora büyük ilgisi olan Ali Bey bir basketbol takımında basketbol oynamakta ve antrenmanlara düzenli olarak katılmaktadır. Sosyal sorumluluğa önem veren Ali Bey, Türk Kızılayının gönüllü bir üyesidir ve gerekli durumlarda Türk Kızılayı ekipleriyle birlikte arama kurtarma çalışmalarına katılmaktadır.

Bu bilgilerden hareketle Ali Bey ile ilgili,

- I. Birden fazla grupta rol almaktadır.
- II. Görev aldığı rollerin sorumluluklarını ihmal etmektedir.
- III. En fazla vakit geçirdiği rol basketbol oyunculuğudur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

5.

Verilen diyagram incelendiğinde Burçin'in sahip olduğu roller ve gruplar ile ilgili,

- I. Rollerinin tümünü kendi tercihi ile üstlenmiştir.
- II. Birden fazla grubun üyesidir.
- III. Farklı gruplarda farklı roller üstlenmiştir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

1.

A

B

C

D

Görselleri verilen gruplarda alınabilecek rolleri aşağıdaki kutucuklara yazınız.

A:

B:

C:

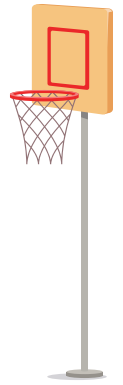
D:

2.

Tebrikler kaptan. Maçı çok iyi götürdün. Performansın üst seviyedeydi.

Biz ne yaptıysak takım olarak yaptık. Benim değil, takımın başarısı koç.

Verilen diyalogu göz önünde bulundurarak, bir takımın grup olarak başarılı olabilmesinde etkili olan faktörler nelerdir? Yazınız.

.....

.....

**2 ve 3.
HAFTA**

SOSYAL BİLGİLER

1. ÖĞRENME ALANI BİRLİKTE YAŞAMAK

**5.
Sınıf**

KÜLTÜREL ÖZELLİKLERE SAYGI VE BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ

SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİMİZ

KAVRAM ÖĞRENIYORUM

Kültür: Bir toplumun geçmişten günümüze taşıdığı gelenek, görenek, örf ve âdetler gibi manevi değerler ile yemek, kıyafet, halk oyunları gibi maddi unsurların tamamına denir.

Ülkemiz kültürel özelliklerini oluşturan yemekleri, halk oyunları, mimari yapıları, geleneksel el sanatları, kıyafetleri, halk ozanları, türküleri ile binlerce yıllık geçmişe sahiptir.

Ülkemizin farklı coğrafyalarında benzer veya farklı kültürel özellikler görülebilmektedir. Bu durumun oluşmasında iklim şartları, yeryüzü şekilleri, ekonomik faaliyetler, gelenek ve görenek gibi faktörler etkilidir.

YEMEKLERİMİZ

- ✓ Karadeniz kıyılarında balıkçılığın gelişmesinden dolayı hamsili yemek çeşitleri yaygındır.
- ✓ İç Anadolu Bölgesi'nde buğday üretiminin fazla olmasından dolayı gözleme, bazlama, yufka, mantı yaygındır.
- ✓ Küçükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde et yemekleri, lahmacun gibi yemekler yaygındır.
- ✓ Ilıman bir iklime sahip olan Ege kıyılarında zeytin yetiştiriciliğinin olmasından dolayı zeytinyağlı yiyecekler yaygındır.

HALK OYUNLARIMIZ

Kendine özgü hareketleri olan ve genellikle müzik eşliğinde oynanan oyunlara halk oyunu denir. Ülkemizin farklı yörelerinde oynanan halk oyunları birbirinden farklılık gösterir. Halk oyunları; insanların sosyalleşmesine, kendilerini toplum içinde ifade etmesine, millî birlik ve beraberliklerinin kuvvetlenmesine önemli katkılar sağlar.

- ✓ Trabzon, Rize, Artvin gibi şehirlerimizde oynanan "horon", bölge insanının hareketli yaşamını yansıtır.
- ✓ Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Diyarbakır gibi şehirlerimizde oynanan yöresel oyuna "halay" adı verilir. Halayı, diğer halk oyunlarından ayıran en önemli özelliği düğün, kına gecesi, asker uğurlama töreni gibi etkinliklerde de oynanabilmesidir.
- ✓ Zeybek, Ege yöresine ait olan bir halk oyunudur. Yiğitliği, mertliği ve cesareti simgeler. Tek kişi tarafından oynandığı gibi birkaç kişinin çember şeklinde bir araya gelmesiyle toplu hâlde de oynanabilir.

GELENEK VE GÖRENEKLERİMİZ

Bir toplumun nesilden nesile aktarılan alışkanlıklarına, davranışlarına ve yaşam tarzlarına **gelenek ve görenek** adı verilir. Her toplumun kendine özgü gelenek ve görenekleri mevcuttur. Bunlar, yüzyıllardır yaşanan ve toplum tarafından kabul görüp yaşatılan değerlerdir. Gelenek ve görenekler toplumda birlik ve beraberliğin; huzur ve barış ortamının oluşmasında da etkilidir.

Gelenek ve göreneklerimize verilebilecek örneklerden bazıları:

- ✓ Yeni doğan bebeği görmeye gitme
- ✓ Asker uğurlama
- ✓ Kız isteme
- ✓ Hasta ziyaret etme
- ✓ Büyüklerin elini öpme
- ✓ Nişan ve düğün merasimleri

EL SANATLARIMIZ

Geleneksel el sanatlarımız da kültürel bir zenginliğimiz olup bölgeler arasında farklılık gösterir. Bu farklılığın oluşmasında hem doğal kaynaklar hem de ihtiyaçlar etkili olmuştur.

- ✓ Gümüşün ince bir şekilde işlenmesi esasına dayanan “**telkâri sanatı**” Mardin ilimizle özdeşleşmiştir.
- ✓ Pişirilmiş killerin ince bir ustalıkla boyanması esasına dayanan “**çinicilik**”, Türk sanatında önemli bir yer tutar ve aklara gelen ilk yerlerden biri İznik’tir.
- ✓ **Halıcılık**, Türklerin en eski sanat dallarından biri olup zaman içerisinde gelişerek günümüze kadar ulaşmıştır. Birçok bölgemizde yapılıyor olmasına rağmen kullanılan ham maddeye göre bölgeler arasında farklılık göstermektedir.
- ✓ Bakırın çekiçle dövülmesi sonucu çeşitli eşyalar elde edilir. **Bakırcılık** özellikle Tokat ve Muğla çevresinde yaygındır. Bakır, günümüzde daha çok süs eşyası yapımında kullanılır.
- ✓ **Ebru sanatı**, özel olarak hazırlanmış suyun üzerine fırça ve çeşitli aletler yardımıyla istenilen desenlerin yapılması ve bunların kâğıt üzerine aktarılmasıyla yapılır.

BAYRAMLARIMIZ

- Kültürel unsurlar; milletin kaynaşmasını, dayanışmasını, birlik ve beraberlik içinde yaşamasını sağladığı için oldukça önemli bir yere sahiptir. Bayramlarımız da bizim bir arada yaşamamıza katkı sağlayan kültürel öğelere en güzel örneklerdendir.
- Bayramlarımız **dinî bayramlarımız**, **millî bayramlarımız** ve **mevsimlik bayramlarımız** olarak gruplandırılabilir.

A. DİNİ BAYRAMLARIMIZ

Ramazan ve Kurban Bayramı dinî bayramlarımızdır.

Dinî bayramlarda;

- ✓ Aile bireyleri bayramlaşır.
- ✓ Akrabalar, komşular, arkadaşlar ziyaret edilir.
- ✓ Büyükler ziyaret edilerek elleri öpülür.
- ✓ Bayramlarda sofralar kurulur, akraba ve komşularla bir arada yemekler yenilir.
- ✓ Birbirine dargın insanlar barışır.
- ✓ Uzun süre birbirini görmeye fırsat bulamayanlar bayramlarda birbirlerini ziyaret eder.
- ✓ Eve bayram ziyaretine gelen misafirlere ikramlarda bulunulur.

B. MİLLÎ BAYRAMLARIMIZ

Millî bayramlarımız, Kurtuluş Savaşı yıllarında kazandığımız başarıları Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yaşanan bazı önemli olayları simgelemektedir. Her yıl ülkemizde büyük coşkuyla kutlanan bu bayramlarda bir araya gelerek birlik ve beraberliğimizi milletçe gösterme imkânı buluruz.

Millî bayramlarımız;

- ✓ 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
- ✓ 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı
- ✓ 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü
- ✓ 30 Ağustos Zafer Bayramı
- ✓ 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

C. MEVSİMLİK BAYRAMLARIMIZ

Nevruz ve Hıdırellez mevsimlik bayramlarımızdandır.

Nevruz Bayramı “baharın müjdecisi” olarak bilinir. Nevruz “yeni gün” anlamına gelir. Her yıl 21 Mart tarihinde kutlanır. Hıdırellez ise her yıl 6 Mayıs tarihinde kutlanan mevsimlik bayramımızdır.

Mevsimlik bayramlarımızda;

- ✓ Birlik ve beraberlik içinde hareket edilir.
- ✓ İnsanlar bir arada halk oyunları oynar.
- ✓ Geleneksel yemekler yapılır, kıyafetler giyilir.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KÜLTÜRÜMÜZ

Bir toplumda nesilden nesile aktarılacak yaşıtılan gelenek, görenek, inanış, düşünce ve sanat varlıklarının tümüne "kültür" adı verilir.

Geçmişten gelen kültür mirasını alan yeni nesil, kültürde bazı değişimlerin yaşanmasına sebep olabilir veya yaptığı yeniliklerle kültürün gelişmesine katkı sağlar.

Kültür, geçmişten günümüze aktarılırken zaman içinde değişimlere uğrayabilir. Bazı kültürel unsurlar zaman içinde yerini yepyeni değerlere bırakabilir.

Kültürün, değişime uğramasında televizyon, genel ağ, akıllı telefon gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması önemli etkiye sahiptir.

KÜLTÜREL DEĞİŞİMİN NEDENLERİ

Genel ağ, televizyon, akıllı telefon gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması

Sanayileşmenin şehirlerde iş imkânlarının artmasına yol açması ve insanların şehirlere göç etmesi

Sosyal medyanın yaygınlaşması ile dilde değişimlerin yaşanması

KÜLTÜRÜMÜZ

GEÇMİŞTE NASILDI?	GÜNÜMÜZDE NASIL?
Bayramlarda aile büyükleri ve akrabalar ziyaret edilir ve onlarla bayramlaşıldı.	Bayramlar fırsat bilinerek tatil organizasyonları düzenlenmeye başlandı.
Horon, zeybek, karşılama gibi kendi yöremize ve kültürümüze ait halk oyunları yaygındı.	Geçmişten gelen halk oyunlarımız devam ederken modern danslar da hayatımıza girdi.
Evlerin önünde kır düğünü şeklinde günlerce süren düğünler yapılırdı.	Düğünlerin süresi kısaldı ve genellikle kapalı düğün salonlarında yapılmaya başlandı.
Az katlı ve yörenin iklim şartlarına göre taş, ahşap veya kerpiçten inşa edilmiş olan evler yaygındı.	Çok katlı betonarme evler, gökdelenler, plazalar yapılmaya başlandı.
Bakırcılık, telkârî, ebru, çinicilik, kaşıkcılık, sepetçilik gibi el sanatları yaygındı.	Günümüzde geleneksel el sanatlarımızın pek çoğu hobi amaçlı devam ettirilmektedir.

ETKİNLİK 1

Aşağıda verilen bayramlarımızı türlerine göre uygun şekilde eşleştiriniz.

		Dinî Bayram	Millî Bayram	Mevsimlik Bayram
1.	RAMAZAN BAYRAMI			
2.	15 TEMMUZ DEMOKRASİ BAYRAMI			
3.	CUMHURİYET BAYRAMI			
4.	KURBAN BAYRAMI			
5.	GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI			
6.	NEVRUZ BAYRAMI			
7.	ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI			
8.	HİDİRELLEZ BAYRAMI			
9.	ZAFER BAYRAMI			

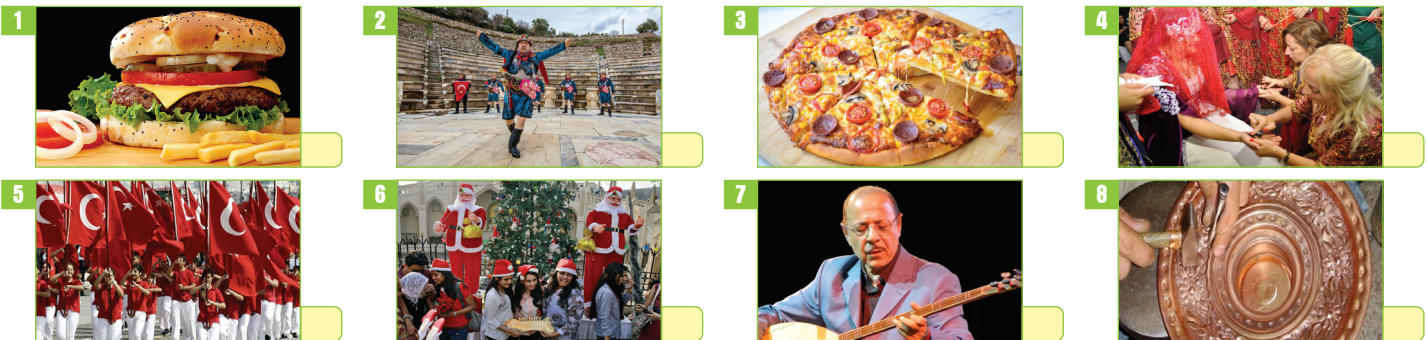
ETKİNLİK 2

Aşağıda verilen kültürel zenginliklerimizi türlerine göre uygun şekilde eşleştiriniz.

		Yemeklerimiz	Halk Oyunlarımız	El Sanatlarımız
1.	HORON			
2.	MANTI			
3.	TELKARİ			
4.	BAKIRCILIK			
5.	ZEYBEK			
6.	ZEYTİNYAĞLI SARMA			
7.	HAMSİLİ PİLAV			
8.	HALAY			
9.	EBRU			
10.	ÇAĞ KEBABI			

ETKİNLİK 3

Aşağıda verilenlerden kültürümüze ait olanları "✓" işareti ile belirtiniz.

ETKİNLİK 4

Tabloda boş bırakılan yerlere uygun kavramları yazınız.

	Kültürel Unsur	Geçmişte	Günümüzde
1.		Ev önlerinde kır düğünü şeklinde günlerce sürer, zeybek, halay gibi oyunlar oynanırdı.	Genellikle kapalı salonlarda, geleneksel ve modern danslar yapılmaktadır.
2.		Bakırcılık, çinicilik, ebru, telkâri vb. sanatlarla uğraşıldı.	Sanayileşme sonrası geleneksel sanatlar daha çok hobi amaçlı yapılmaya başlandı.
3.		Bayramlarda aile büyüklerimiz ziyaret edilir, onlarla bayramlaşıldı.	Yüz yüze bayramlaşmanın yanında daha çok telefonla konuşma ve mesajlaşma yaygınlaştı.
4.		Ahşap, taş veya kerpiçten az katlı olarak inşa edilmiş evler bulunurdu.	Çok katlı, betonarme yapılanma yaygınlaştı.

ETKİNLİK 5

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanları “✓”, yanlış olanları “✗” işareti ile belirtiniz.

	BİLGİ	DOĞRU	YANLIŞ
1.	Kültürümüzün nesilden nesile aktarılması süreklilik özelliği kazanmasını sağlamıştır.		
2.	Kültürel öğeler hep aynı kalmaktadır.		
3.	Zamanla kültürel öğelerin bazılarında değişiklikler olabilir.		
4.	Teknolojik gelişmeler kültürel unsurları etkilemektedir.		
5.	Bir ülkede farklı kültürler varsa buna kültürel yozlaşma denir.		

ETKİNLİK 6

Aşağıdaki bilgileri okuyarak boş bırakılan yerlere uygun kavramları yerleştiriniz. (Kavramlara uygun ekler getirebilirsiniz.)

kültürel süreklilik

kültürel etkileşim

kültür

kültürel değişim

1.	Bir toplumun ortaya koyduğu maddi ve manevi değerlere denir.
2.	Kültürel unsurların zamanla başka bir hâl almasına denir.
3.	Kültürel unsurların zaman içinde aynen devam etmesine denir.
4.	Farklı milletlerin kültürel olarak birbirinden etkilenmelerine denir.

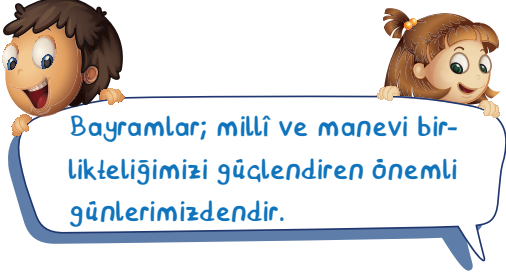
1.

Bir toplumda nesilden nesile aktarılarak yaşatılan gelenek, görenek, inanış, düşünce ve sanat varlıklarının tümüne “kültür” denilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürümüzü oluşturan öğeler arasında gösterilemez?

- A) Yöresel yemekler
- B) Teknolojik ürünler
- C) Halk oyunları
- D) Geleneksel kıyafetler

2.

Kültürümüze ait bayramlar gruplandırıldığında hangi bayram diğerlerinden farklı bir grupta yer alır?

- A) 30 Ağustos Zafer Bayramı
- B) 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı
- C) Ramazan Bayramı
- D) Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

3.

Kız isteme, nişan ve düğün törenleri bizleri bir araya getiren kültürel unsurlardandır. Ülkemizin çeşitli yörelerinde bu törende farklı uygulamalar görülse de tüm törenler ortak bir hisle gerçekleştirilir.

Kültürümüzle ilgili verilen bu bilgide vurgulanmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yöreden yöreye uygulamalarda farklılık görülmektedir.
- B) Uygulamalar farklı olsa da kültürel unsurlar aynı duygularla gerçekleştirilmektedir.
- C) Kız isteme, nişan ve düğün törenleri tüm ülkede aynı şekilde gerçekleşmektedir.
- D) Bazı kültürel değerler zamanla değerini ve önemini kaybetmektedir.

4.

Kendine özgü hareketleri olan ve genellikle müzik eşliğinde oynanan oyunlara “halk oyunları” denir. Ülkemizde oynanan halk oyunları yöreden yöreye farklılık gösterir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kültürümüzde bulunan halk oyunlarından birisi değildir?

- A) Dans
- B) Horon
- C) Halay
- D) Zeybek

5.

Millî bayramlarımız, Kurtuluş Savaşı yıllarında kazandığımız başarıları simgelemektedir. Her yıl ülkemizde büyük bir coşkuyla kutlanan bu bayramlardan bazıları TBMM’nin açılışını, Millî Mücadele’nin başlangıcı için Anadolu’ya geçişi ve yurdun düşman işgalinden kurtararak Kurtuluş Savaşı’nın bitişini simgeler.

Verilen bilgilere göre aşağıdaki bayramlardan hangisinin özelliklerine değinilmemiştir?

- A) Hıdırellez
- B) Gençlik ve Spor Bayramı
- C) Zafer Bayramı
- D) Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

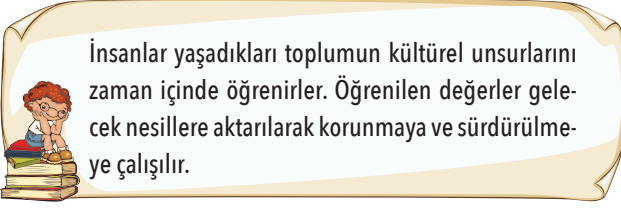
6.

Yaşadığımız yerdeki kültürel özellikler, ülkemizin bir başka yerindeki kültürel özelliklere benzeyebilir veya bu yerdeki kültürlerden farklılık gösterebilir. Bu durumun oluşmasında iklim şartları, yeryüzü şekilleri, ekonomik faaliyetler, gelenek ve görenekler etkilidir.

Aşağıdakilerden hangisinde açıklamaya uygun bir örnek söz konusu değildir?

- A) Ege kıyılarında zeytinyağlı sebze yemekleri yaygınken Erzurum-Kars çevresinde et yemeklerinin yaygın olması
- B) Antalya’da giyilen kıyafetlerin Ardahan’da giyilen kıyafetlere göre daha ince olması
- C) Karadeniz kıyılarında evler ahşaptan yapılırken Konya Ovası çevresinde kerpiç evlerin yaygın olması
- D) Tavuk ve yumurta tüketiminin büyük şehirlerde fazla olması

7.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürel değerlerimizin sürdürülmesine örnek bir durum değildir?

- A) Okçuluğun son on yılda büyük gelişme göstermesi
- B) Türk mutfağının yaşatılması için üniversitelerde gastronomi bölümlerinin kurulması
- C) Hamburger ve pizza üretimi yapan işletmelerin artış göstermesi
- D) Bayramlarda büyüklerin ziyaret edilmesi

8.

Kültür zamanla değişime uğrayabilir. Kültürün değişime uğramasının farklı sebepleri vardır.

Aşağıdakilerden hangisi Türk kültürünün değişime uğrama sebepleri arasında gösterilemez?

- A) Türk kültürünün yetersiz olması
- B) Televizyon, genel ağ, akıllı telefon gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması
- C) Köylerden şehirlere göçlerin yaşanması
- D) Ulaşım ağı ve ulaşım teknolojisinin gelişmesi

11.

Geçmişte insanlar sadece haftanın belirli günlerinde kurulan mahalle pazarlarından alışveriş yaparlardı. İnsanlar meyve, sebze ve kıyafet gibi çeşitli ihtiyaçlarını mahalle pazarlarından karşılardı. Günümüzde insanların önemli bir kısmı, internet üzerinden alışveriş yapmaktadır.

Buna göre;

- I. kültürel unsurların değişime uğradığı,
- II. teknolojinin kültürü değiştirdiği,
- III. toplumun kültürel değişimden etkilenmediği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9.

Kültür, canlı bir unsur olduğu için kültürel hayatın değişime uğraması kaçınılmazdır.

Buna göre;

- I. eskiden köy ve mahalle meydanında yapılan düğünlerin günümüzde salonlarda yapılması,
- II. gölge oyunlarının ve orta oyunlarının azalması; tiyatro ve sinema oyunlarının ortaya çıkması,
- III. Kayseri mantısı ve İskender kebabının günümüzde yoğun olarak tüketilmesi

yargılarından hangileri kültürel hayatımızdaki değişime kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

10.

Eski dönemlerde bir hafta, on gün süren düğünler günümüzde bir veya birkaç gün sürmektedir.

Bu metinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisi kesin olarak çıkarılabilir?

- A) Günümüzde düğünlere gereken önem verilmemektedir.
- B) Günümüzde düğünler eski dönemlerdekinden daha pahalıya mal olmaktadır.
- C) Evliliğe ilişkin kültürel değerlerimiz yok olmaya yüz tutmaktadır.
- D) Kültürel değerler zamanla değişime uğrayabilmektedir.

1.
Ünite

12. Dil, kültürün önemli unsurlarından biridir. İnsanlar kültürlerini dil yoluyla gelecek nesillere aktarırlar. Genel ağın gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte dilimize birçok yabancı kelime girmiştir.

Kültürümüzün önemli unsurlarından olan dilimizi korumak için;

- I. dilimize geçen yabancı kelimelere Türkçe karşılıklar bulmaya çalışmak,
- II. Türkçemizi korumaya özen göstermek,
- III. dilimize olabildiğince yabancı kelime almak

yargılarından hangilerinin yapılması doğru olur?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

13.

5. sınıf öğrencisi Mehmet, kültürel değerler konusunda hassas bir öğrencidir. Mehmet babasıyla birlikte ameliyat olan komşuları Ahmet Amca'yı ziyarete gitmiş, orada zeytinyağlı dolma yemiş, oradan da belediyenin hizmeti olan Hacivat ve Karagöz oyununu izlemeye gitmiştir.

Mehmet, kültürümüze ait;

- I. hasta ziyareti,
- II. yemekler,
- III. geleneksel oyunlar

öğelerinden hangilerine ilişkin etkinlikte bulunmuştur?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

14. Aşağıdakilerden hangisi kültürel hayattaki değişime örnek olarak gösterilemez?

- A) Ebru sanatının yüzyıllardır devam etmesi
B) Sazın yanında gitarın da kullanılmaya başlaması
C) Yöresel kıyafetlerin yanında Batı tarzı kıyafetlerin de kullanılması
D) Sosyal medya hesaplarından bayram kutlamaları ve taziye mesajlarının yayımlanması

15.

Eskiden Anadolu'da düğünlerde gelin, damat evine at üzerinde getirilirken günümüzde gelinler gelin arabalarıyla damadın evine gelmektedir.

Geçmiş dönemlerde düğünlerde düğün sahiplerinin komşuları davetlilere imece usulü yemek hazırlarken günümüzde yemek şirketleri düğünlerin yemek ihtiyacını parayla üstlenmektedir.

Bu bilgilere göre kültürümüzle ilgili vurgulanmak istenen ortak düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Günümüz düğünleri eski dönem düğünlerinden daha masraflıdır.
B) Günümüzde gelinler damadın evine daha hızlı ulaşabilmektedir.
C) Eski dönemlerde yardımlaşma kültürü günümüzden daha fazladır.
D) Kültürel öğelerimiz değişikliğe uğrasa da nesilden nesile devam etmektedir.

16.

Geçmiş dönemlerde bakırcılık, kalaycılık, semercilik, sepetçilik, çinicilik, yazmacılık yaygın olarak yapılırdı. Bu faaliyetler sanayileşme ile yok olmaya başlamıştır ve günümüzde daha çok hobi amaçlı yapılmaktadır.

Buna göre sanayileşmenin aşağıdaki kültürel unsurlardan hangisini değişime uğrattığı söylenebilir?

- A) El sanatları B) Halk oyunları C) Mimari yapı D) Düğünler

1. Ünite

17. Teknoloji ve iletişim araçlarının gelişmesi dünyadaki kültürel etkileşimi artırmıştır. Böylece insanlar dünyanın farklı ülkelerindeki yemek kültürlerini tanıma fırsatı bulmuştur. Geleneksel yemeklerimiz günümüzde devam etmekle beraber hazır gıdalar da artık hayatımıza yerleşmiş durumdadır.

Buna göre iletişim araçlarındaki gelişmelerin;

- I. pizza,
- II. waffle,
- III. hamburger

ürünlerinden hangilerinin tüketimini arttırdığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

18.

Sanayileşmenin hızlanması

Gülay

Hava kirliliğinin artması

Mehmet

Şehirlerin büyümesi ile göçlerin artması

Zeynep

Teknolojinin gelişmesi

Ömer

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi kültürel unsurların değişmesinde etkili olan nedenlere yanlış örnek vermiştir?

- A) Gülay
- B) Mehmet
- C) Zeynep
- D) Ömer

19. Sanayileşmenin gelişmesi ile birlikte şehir merkezlerindeki iş imkânı artmıştır. Bu nedenle köyde yaşayan insanlar çalışmak için sanayisi gelişmiş şehirlere göç etmişlerdir.

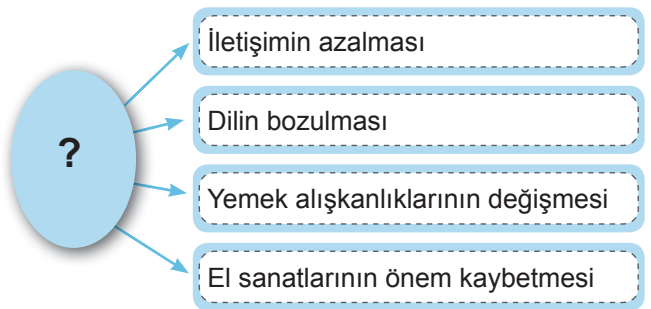
Bu gelişmelerin;

- I. kültürel etkileşimin artması,
- II. dildeki bozulmanın azalması,
- III. göç eden kişilerin farklı kültürleri tanınması

durumlarından hangilerine yol açtığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III

20.

Bu diyagramda “?” ile boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kültürel değişimlerin nedenleri
- B) Kültürel değişimlerin sonuçları
- C) Çevre kirliliğinin sonuçları
- D) Göçlerin nedenleri

21.

Dil, kültürün önemli unsurlarından biridir. İnsanlar kültürlerini dil yoluyla gelecek nesillere aktarırlar. Genel ağırlıkla gelişmesi ve yaygınlaşması ile beraber dilimize daha fazla yabancı kelime girmeye başlamıştır. Günümüzde sosyal medyanın devreye girmesi bu süreci daha da hızlandırmıştır. Günlük yaşamda bazı insanlar Türkçe ve yabancı kelimeleri aynı cümle içinde kullanabilmektedir. Bu durum dilimizin özünü kaybetmesine ve gelecek nesillere yanlış aktarılmasına neden olabilmektedir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dil kültürün taşıyıcısı konumundadır.
- B) Teknolojinin gelişmesi dildeki bozulmayı hızlandırmıştır.
- C) Türk toplumunun tamamı dilde bozulmaya destek vermektedir.
- D) Yabancı kelimelerin dilimize girmesi bozulmaya yol açmaktadır.

1. • Karadeniz Bölgesi dağlık ve engebeli olduğu için Karadeniz insanı iş birliğine önem verir ve hızlı hareket etmek zorundadır. Horon oyunu da hızlı tempoyla oynanan bir oyundur.
- İç Anadolu Bölgesi'nde buğday üretimi yaygındır. Bundan dolayı mantı ve bulgur pilavı İç Anadolu'da yoğun tüketilen yemeklerdendir.
- Kütahya'da seramik üretimi yaygın olduğu için çiniçilik bu ilimizde yaygın olarak yapılmaktadır.

Bu bilgilerde vurgulanmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her bölgenin kendine has bir kültürel özelliği vardır.
- B) Kültürün gelişme göstermesinde iklim, yer şekilleri ve ekonomik faaliyetler etkilidir.
- C) Kültürel farklılıklar ekonomik faaliyetleri etkilemektedir.
- D) Her bölge ve yöre belirli kültürel özellikleriyle bilinmektedir.

İŞEM YAYINCILIK

2. • Eskiden Anadolu'da köy düğünlerinde damat gelini eve götürürken gelin ve damadın üzerine buğday serpiştirilirdi. Buğday bolluk ve bereketin sembolü olduğu için yeni evlenen çiftlerin evinin bereketli olması temenni edilmiştir.
- Savaşta şehit olan birisi için yakılan bir ağıt belli bir süre sonra türkülere konu olmuştur.
- Ege yöresine has olan zeybek oyunu yiğitliği, mertliği ve cesareti simgelemiştir.

Verilen bu bilgilerden hareketle,

- I. Kültürü oluşturan unsurlar belirli bir düşünce çerçevesinde gelişmiştir.
- II. Kültür meydana gelirken uygulamalar rastgele seçilmiştir.
- III. Kültürel unsurların çoğunda bir anlamsızlık söz konusudur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3.

Kültür zeminle orantılıdır. O zemin milletin seciyesidir (karakteri).

Ulu Önder Ankara'da açılan bir sergide heykel incelerken (1934)

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözünde vurgulamak istediği temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir milletin karakter seviyesi o milletin kültür düzeyini belirlemektedir.
- B) Kültür ve karakter birbirinden bağımsız iki farklı unsurdur.
- C) Kültür olmadan karakter oluşumu mümkün değildir.
- D) Karakter seviyesi düşük olan bir toplumun kültür düzeyi yüksek olabilir.